

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Вченою радою Харківської
державної академії культури
Протокол № 5 від 28.10.2024 р.
Голова Вченої ради

_____ Василь ШЕЙКО

Введено в дію наказом
№ 245 від 28.10.2024 р.

В. о. ректора

_____ Наталія РЯБУХА

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АСПІРАНТУРУ
ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ
(зі змінами)**

Харків - 2024

1. Загальні положення

Аспірантура Харківської державної академії культури (ХДАК) є структурним підрозділом, який є основною формою підготовки здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії.

1.1. Аспірантура у своїй діяльності керується вимогами Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01 липня 2014 року із змінами), «Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (Постанова Кабінету Міністрів України (КМУ) № 261 від 23 березня 2016 року, із змінами № 283 від 03 квітня 2019 року), іншими нормативно-інструктивними документами, рішеннями, наказами Міністерства освіти і науки України (МОН) з питань підготовки та атестації науково-педагогічних і наукових кадрів, наказами ректора, рішеннями вченої ради, розпорядженнями проректора з наукової роботи.

1.2. Підготовка здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії здійснюється за очною (денною) формою навчання:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту);
- та за заочною формою навчання:
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

1.3. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури здійснює вчена рада ХДАК.

Для врегулювання відносин між здобувачем вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії та ХДАК укладається договір.

1.4. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Порядку, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти (ЗВО), затверджених МОН України, та Правил прийому до ХДАК.

1.5. Нормативний строк підготовки здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії в аспірантурі становить чотири роки.

1.6. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми, навчального плану ХДАК за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.7. Здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план погоджуються здобувачем вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії з його науковим керівником та затверджуються вченою радою ХДАК протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до ЗВО.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план роботи є обов'язковими до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовуються для оцінювання успішності запланованої наукової і навчальної роботи.

Невиконання або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою ХДАК рішення про відрахування здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.8. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії в спеціалізованій вченій раді.

1.9. Здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої в бюджеті ХДАК на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі.

Якщо здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного працівника у ЗВО, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії

2.1. Здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в ЗВО (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, для здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками в разі призначення вченою радою ХДАК двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183);

- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства.

2.2. Здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень вони також зобов'язані:

- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки, принципів академічної доброчесності;

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план і систематично звітувати про хід їх виконання на засіданні кафедри;

- захистити в установленний строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

2.3. Покладення ЗВО на здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації забороняється.

2.4. Здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. До аспірантури ХДАК приймаються громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які проживають на території України на законних підставах, мають відповідний освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень та виявили бажання здобути ступінь доктора філософії на денній або заочній формі навчання за кошти державного бюджету та за рахунок коштів юридичних, фізичних осіб за освітньо-науковою програмою доктора філософії відповідної наукової спеціальності.

3.2. На навчання для здобуття ступеня доктора філософії приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

3.3. Вступник особисто подає до приймальної комісії ХДАК заяву в паперовій формі.

3.4. Під час подання заяви в паперовій формі вступник пред'являє особисто:

- документ, що посвідчує особу та громадянство;
- військовий квиток або посвідчення про приписку – для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);
- документ державного зразка про раніше здобутий освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) і додаток до нього;
- свідоцтво про зміну прізвища (у разі зміни вступником прізвища).

3.5. До заяви, поданої в паперовій формі, вступник додає:

- копію документа, що посвідчує особу та громадянство (відповідно до статті 5 Закону України «Про громадянство України»);
- копію довідки про призначення ідентифікаційного коду;
- копію військового квитка або посвідчення про приписку до призовної дільниці – для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);
- копію документа державного зразка про раніше здобутий освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) і копію додатка до нього;
- копію свідоцтва про зміну прізвища (у разі зміни вступником прізвища);
- особовий листок з обліку кадрів, завірений за місцем роботи, з обов'язковим зазначенням індексу поштового відділення, домашньої адреси і контактних телефонів;
- автобіографію;
- копію трудової книжки (завірену за місцем роботи);
- витяг з протоколу засідання вченої ради ЗВО про рекомендацію до аспірантури (для випускників поточного року);
- список наукових публікацій (за наявності);
- реферат, або публікації за обраною спеціальністю (в обсязі 1 др. арк.);
- чотири кольорові фотокартки розміром 3x4 см.

3.6. Копії диплому та додатку до нього засвідчуються за оригіналами приймальною комісією ХДАК або в установленому законодавством порядку. Копії документу, що посвідчує особу та громадянство, військового квитка (посвідчення про приписку) не підлягають засвідченню.

Копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються.

3.7. При прийнятті на навчання осіб, які подають документ про здобутий за кордоном ступінь (рівень) освіти (далі – Документ), обов'язковою є процедура визнання і встановлення еквівалентності Документа, що здійснюється відповідно до Порядку визнання здобутих в іноземних ЗВО ступенів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 року № 504, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 червня 2015 року за №614/27059. Процедура визнання Документа з метою продовження навчання здійснюється ХДАК до початку другого семестру першого року навчання його власника.

3.8. Вступні випробування на навчання для здобуття ступеня доктора філософії складаються з іспитів:

- зі спеціальності;
- іноземної мови.

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

3.9. Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до ХДАК.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до відповідного ЗВО (наукової установи) протягом одного календарного року.

3.10. Для проведення фахових випробувань при вступі до аспірантури створюються предметні комісії, до складу яких входить, як правило, три – п'ять

осіб, які призначаються ректором ХДАК.

До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але мають відповідну кваліфікацію та вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

3.11. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому до ХДАК.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора ХДАК, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.12. Здобувачу вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора ХДАК призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

Науковий керівник здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень здобувача, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану здобувача і відповідає перед вченою радою ХДАК за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво, як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

Рішенням вченої ради здобувачу вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії може бути призначено два наукові керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою ХДАК.

Протягом строку навчання в аспірантурі здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.2. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування здобувачем вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою ХДАК протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою. Якщо дисертаційне дослідження та план наукової роботи виконані до закінчення виконання навчального плану, з урахуванням індивідуальної траєкторії навчання здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем, рішенням відповідної кафедри індивідуальний навчальний план може бути змінено.

Усі здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти та освітньо-науковою програмою аспірантури ХДАК.

4.3. Освітньо-наукова програма аспірантури ХДАК включає не менше чотирьох складових, що передбачають:

- здобуття глибинних знань із спеціальності, за якою здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії проводять дослідження;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами, реєстрації прав інтелектуальної власності;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів з відповідної спеціальності.

Здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема

англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Testing Assessment, на рівні B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані в повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

4.4. Вчена рада ХДАК має право прийняти рішення про визнання набутих здобувачем вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії в інших ЗВО компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою.

4.5. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання у відповідній галузі знань, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі та оприлюднені у відповідних наукових публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.6. Атестація здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії здійснюється вченою радою ХДАК.

Стан готовності дисертації здобувача вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання здобувачем вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Здобувачі вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії захищають дисертації в раді, утвореній для проведення даного захисту.

4.7. Підготовка здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем – доктор філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною) формою навчання.

Проректор з наукової роботи

Олена ГОНЧАР

Зав. аспірантури

Юлія ЗАКЛІНСЬКА